

ישיבת מיר
YESHIVAS MIR
YERUSHALAYIM

פרשת מקץ - חנוכה
טבת תשפ"ז

הנה הפשוטות צורת הישיבה,
וקלטתם רוח ורצון הישיבה,
ובזה עשיתם לכם חבורה לילך
בעקבות רוח הישיבה,
ובכל מקום שאתם נמצאים
לקחתם זאת כאילו להיות עם
הישיבה בין כתלי הישיבה

(מדרן המשגיח הגדול רבי ירחם ליבוביץ
זצוק"ל סמיר)

גליון שבועי לתלמיד, בוגרי וידידי ישיבת מיר | גליון 607

זמני כניסת ויציאת השבת

ירושלים	16:03	17:19
בני ברק	16:19	17:20
ציריך	16:17	17:30
וינה	15:47	17:15
אנטוורפן	16:17	17:35
פריז	16:27	17:51
לונדון	15:38	16:47

דבר הישיבה

זאת חנוכה -

האט דאס איז חנוכה!

מִרְן ראש הישיבה שה"ת הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (שנסתלק בג' טבת תשל"ט) היה מפרש בצחות לשונו את המונח "זאת חנוכה". שאמנם בפשוטו נקרא המונח על שם הקריאה דיומא - 'זאת חנוכה המזבח' - אך דורשי רשומות כבר יצאו לדורשו.

ואמר הגר"ח: ימי החנוכה היו ראויים להיות ימי שקידה בכפליים. אלא שבעוונותינו הרבים, מכיון שההדלקה חלה באמצע סדר ב', הסדר נפגע. המהדרין בשעה זו עסוקים בביקורי סבא וסבתא, קבלת דמי חנוכה, סיבוב ה"דריידעל", ואכילת מיני סופגנין וארוחות במקום ההדלקה, ריבוי הכנות, ועוד ועוד, ועל ידי כך מפסידים הרבה משקידתם.

ואילו ביום שמיני שכבר הודלקה השלהבת בלילה שלפניו, והיום הוא יום לימודים רגיל לכל ענייניו - זהו "זאת חנוכה" האמת, ובלשונו: 'האט דאס איז חנוכה!'

מתורת רבותינו

אדם העוסק בחסד מתעלה ומתרומם על ידי כך

ושם אתנו נער עברי עבד לשר הטבחים (מא, יב).

ארורים הרשעים שאין טובתם שלימה. (רש"י)
הקשה מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, הנה יש להתבונן מדוע קללה זו לא נאמרה על אותם רשעים שכלל אינם עושים טוב וחסד, ולמה דוקא על כאלו העוסקים בחסד, עליהם אמרו שאין טובתם שלימה וחסדם איננו חסד הנעשה בשלימות?

אלא הביאור הוא, שהיא הנותנת, אדם העוסק בחסד מתעלה ומתרומם על ידי כך, ויכול הוא להיתבע שאין טובתו שלימה, עד שראוי הוא לקללה על החסרון בחסדו, יותר ממי שאינו עוסק בחסד כל עיקר.

ובאמת בדבר זה נבדלים אומות העולם מישראל, וכמו שאמרו חז"ל (בבא בתרא י, ב) "אמר להן רבי יוחנן בן זכאי לתלמידיו: בני, מהו שאמר הכתוב

(משלי יד, לד) צדקה תרומם גוי וחסד לאומים חטאת, נענה רבי אליעזר ואמה: צדקה תרומם גוי - אלו ישראל, דכתיב (שמואל ב ז, כג) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, וחסד לאומים חטאת - כל צדקה וחסד שאומות עובדי כוכבים עושין חטא הוא להן, שאינם עושין אלא להתגדל".

וכונת הדברים, כי חטאם של אומות העולם איננו בהימנעות מעשיית חסד, אלא שכל עצם החסד שהם עושים חטאת היא - "וחסד לאומים חטאת", שכיון שהם עושים חסד הרי הם נתבעים שאין חסדם שלם, עד שהחסד עצמו חטא הוא להם ומוטב שלא היו עושים אותו כלל, וזוהי מהות חסדם של אומות העולם - חסד של חטאת וחסרון, שאין טובתם שלימה.

שיחות מוסר (עמ' קצ"ב)

מ'אמירה לנתינה' - יש דרך ארוכה...

אתה תהיה על ביתי ועל פיך ישק כל עמי (מא, מ).

יש להתבונן בהנהגת פרעה איך שהוציא אדם עלום שם מן הבוה, והשליטו על כל ארץ מצרים, ונתן לו כל הסמכויות לנהל כלכלת מצרים וכו', "אתה תהיה על ביתי ועל פיך ישק כל דבר רק הכיסא אגדל ממך", ואח"כ אמר לו "ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים", התבטל התבטלות מוחלטת ליוסף ולכל מוצא פיו.

מאידיך גיסא אותו פרעה עצמו [ובאמת אין נפק"מ אם זה היה פרעה בעצמו או לסוברים שהיה זה פרעה אחר] רואה איך שמשה ואהרן נכנסים אליו, וכדאיתא במדרשים כמה וכמה ניסים ופלאים פלאים אירע להם בעת כניסתם וכל דבר מדבריהם מתקיים, ועם כל זאת מורד ואומר מי ה' כי אשמע בקולו הלא ראה הרבה יותר מאשר ראה בימי יוסף. ההבדל בין פרעה שהיה בימי יוסף לבין פרעה בימי מרע"ה לכאורה מפליא הוא מאד.

אמנם הענין הוא פשוט, מפרעה שבימי יוסף לא נדרש מאומה, הוא נשאר על מלכותו וע"י שמסר ליוסף הנהגת המדינה לא חסר מאומה, אדרבה

הוא הצליח - במיניו פקיד טוב שיכלכל את מדינתו, ויוסף מנהל הכל עבורו - "רק הכסא אגדל ממך". כיון שלא נדרש ממנו מאומה והוא לא נחסר דבר, על כן ראה מיד את האמת, כמו אדם המשוחרר מכל הבלים וטמטום הלב, הרי הוא רואה בבהירות ובפשטות "מי ברא אלה" ומכיר האמת. מה שאין כן פרעה שהיה בימי משה, היה נדרש ממנו לשחרר את ישראל ממלכותו, ולהוציא עם שלם לחירות, הרי היה צריך לתת ולהחסיר מעצמו, הוא כבר אינו רואה כלום! מראים לו בחוש באותות ובמופתים, והוא אינו רואה מי ה'.

ובענין זה היה מִרְן המשגיח רבי ירחם מספר, שכאשר הגר"ח ז"ל מקעלם נסע לייסד ישיבה על פי דרכו ושיטתו, ובא אצל עשיר אחד, והסביר לו את כל הענין, והלה התפעל מאוד מכל הענין, וכאשר פנה אליו שינדב ממונו בעבור הישיבה, מיד נהפך לאיש אחר.

לתת משהו מעצמו, קשה על האדם מאוד, ועל כן אינו רואה מאומה.

הגאון הגר"ד פוברסקי ראש ישיבת פוניבז' <

*אם נתבונן במהות האמונה, נראה, כי אמנם ניתן להעמיק בה ולמתבונן יש בה דברים דקים שצריכים עמל ועיון להבנים לאשורם, אך מצד קיום מצות האמונה הרי היא מהדברים הפשוטים ביותר. בודאי שאין מוטל על כל אדם להתעמק ביסודות האמונה, די בכך שיאמין בקב"ה באופן הפשוט ביותר. מיד כאשר יהודי קם בבוקר ופוקח את עיניו הוא אומר 'מודה אני', כך הוא פותח את יומו בהכרה בקב"ה. את ההכרה הזו אינו קונה בנפשו רק בהגיעו לבגרות, אלא מקטנות כל ילד יהודי אומר בכל בוקר 'מודה אני', ומשריש בנפשו מכאן ואילך עד סוף ימי חייו הכרה במציאות השי"ת, ושכל הבריאה בעולם מונהגת ישירות על ידי הקב"ה. זוהי אמונה פשוטה.

רק אם אדם יכיר בכך שכל פעולותיו תלויות ברצון השי"ת ולא בכוחו או בכשרונותיו, יוכל להגיע לידי אמונה פשוטה וטהורה. אם יחשוב שהצלחתו תלויה במעשה ידיו, בודאי שלא יוכל להגיע לידי כך. אמונה זכה וטהורה משמעותה הכרה מוחשית ש'אין עוד מלבדו, ללא נגיעות – רק הקב"ה.

שיחות רבי נתן צבי - בפרשתנו

אדם לעמוד בפני ניסיונות קשים כל כך? פגש אותי יהודי אמריקאי שיש לו שני בנים בישיבה, ושאל אותי כיצד אפשר לחזק את האמונה בקב"ה על ידי עיסוק בצרכי ציבור. השבתי לו, שכל אדם, ובפרט העוסק בצרכי ציבור, צריך ליתן אל ליבו שכל מעשה שעושה, וכל דבר שקורה איתו, אינו תלוי במעשיו או בכשרונותיו אלא הכל מאיתו יתברך. כשהבנה זו קבועה בליבו, מתחזקת בקרבו האמונה ויש בו כח לעבור את כל הנסיונות מבלי שתיפול רוחו. אולם הסבור שהוא בעצמו עושה את כל מעשיו, וכל הקורה אותו בעולם תלוי בו ובמעשיו, אזי בעת שתבוא עליו צרה ויעמוד בפני ניסיונות קשים, ויראה שאין דרכו צלחה, תיפול עליו רוחו ולא יצליח לעמוד בפני ניסיונות אלו.

הכרה ברורה זו היתה מדרכיו של יוסף – "האלוקים יענה את שלום פרעה". הכרה כי אין לו משלו ולא כלום, אלא הכל הוא מאיתו יתברך. אמונה זו שליוותה אותו בכל דרכיו, נתנה לו את הכוחות לעמוד בכל ניסיונותיו הקשים. בלא הבנה זו, אי אפשר להבין את כל הענין של יוסף הצדיק.

דרש מרן ראש הישיבה הגאון **רבי נתן צבי פינקל** זצ"ל: כשמתבוננים במאורעות חייו של יוסף הצדיק, אשר כולם רצופים נסיונות וקשיים גדולים למעלה מהשגת בן אנוש, מתעורר הרצון להבין את סודו של יוסף, כיצד יכול היה לעמוד בכל נסיונות והקשיים. עוד בהיותו בבית אביו נדרף יוסף על ידי אחיו שגם דנוהו למיתה, לאחר שכבר הושלך לבור מלא נחשים ועקרבים נמכר לעבד והורד לארץ זרה, שם נתנסה על ידי אשת פוטיפר ובעקבות כך הושלך לבית האסורים, ובכל תהפוכות חייו עמד בצדקותו מתחילה ועד סוף בגבורה עצומה. כיצד יכול נער בן שבע עשרה, בן זקונים אהוב של אביו, לעמוד בכל הנסיונות הללו?

סיפרנו בשבוע שעבר, על יהודי חרדי בארה"ב שבנו למד בישיבה כאן, שאסרוהו בבית הסוהר בארה"ב. מדובר על יהודי חרדי בן תורה, שבודאי אין מקומו בין פושעים וגנבים. השבוע סיפר לי בנו, שאילצוהו לגלח את פאותיו ואת זקנו, נסיון איום ונורא! אולי אין זה דומה לניסיונותיו של יוסף, אבל מכל מקום עלינו להתבונן בדרכו של יוסף וללמוד כיצד יוכל

מבאר רבותינו

אוצר נדיר: שיחה שטרם נדפסה ממרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצוק"ל

לרגל יום הארצייט של מרן ראש הישיבה (ג' טבת): מביאים אנו בפניכם שיחת מוסר נשגבה על חובת הכרת הטוב בימי החנוכה. ככל הידוע לנו, שיחה זו לא התפרסמה באופן רשמי ולא נכללה בספרי רבינו. [מקור: מתוך קובץ בית חיינו (ח"ג) – אסופה מוסרית לחנוכה מכתבי יד של גדולי המוסר, יו"ל תשס"ב].

עניינה של הדלקת המנורה לדורות ויסוד הכרת הטוב בנס חנוכה

הקב"ה אפשרות להכיר טובה זוהי הנחמה וההרגשה הטובה ביותר לאדם.

וזו היתה גם הסיבה לנס חנוכה, שלמרות שלא מצאו אלא פך אחד שמן ולא היה בו להדליק אלא יום אחד נעשה נס והדליקו ממנו ח' ימים, וידועה הקושיא הרי 'אונס רחמנא פטריה' ולא היו מחויבים במצוה, ולצורך מה עשה להם הקב"ה נס?

אלא שלא נעשה להם הנס כדי שיוכלו לקיים המצוה, כי בודאי היו פטורים ממנה וכן"ל, אלא מאחר והדלקת המנורה היא חסד השי"ת שכלל ישראל יוכלו לשלם לו הכרת הטוב, א"כ אם תתבטל ההדלקה הרי יהיו כלל ישראל בצער על שאין בידם לשלם הכרת הטוב, ולצורך זה עשה הקב"ה הנס בכדי לתת להם האפשרות להמשיך לשלם לו כביכול.

ולדברי הרמב"ן הדלקת נרות חנוכה הם המשך לעבודת המנורה בביהמ"ק, והיינו כי הכרת הטוב מחייבת להתמיד לדורות עולם בהדלקה זו, ולצורך זה נתן הקב"ה לאהרן שלעולם ימשך ענין הדלקת המנורה. וזהו כל ענין הדלקת נרות חנוכה.

בחנוכה צריך לדבר על הכרת הטוב ולא על דברים אחרים!

בטובתך, כשהייתי בדרך אתה היית מסמכני, עד שנכנסנו לתוך הבית את הייתי מלווה אותי, ועכשיו אתה אומר הדליק לי את הנר הזה, והאיר לי? א"ל הפיקח, שלא תהא מחזיק לי טובה שהייתי מלווך בדרך, לכך אמרתי האיר לי. כך הפיקח זה הקב"ה וכו', והסומא אלו ישראל וכו', היה הקב"ה מנהיג ומאיר להם, שנאמר (שמות יג, כא) "וה' הולך לפניו יומם וגו', כיון שעמד המשכן קרא הקב"ה למשה ואמר לו תאירו לי, שנאמר (במדבר ח, ב): "בהעלותך את הנרות" בשביל לעלות לכם. ע"כ.

כאן מגלים לנו חז"ל את שורש ענין הדלקת המנורה. הנה בטבעו של עולם כשאדם מקבל טובה מחבירו ואין בידו לשלם לו על כך הוא מרגיש "בעל חוב" ואין לו מנוחה עד שישלם, וכך היה אצל כלל ישראל כשהקב"ה האיר להם ארבעים שנה הרגישו "בעלי חוב" וחפשו כיצד להכיר טובה, וכדי שלא יהיה להם הרגשת צער על שהם "בעלי חוב" נתן להם הקב"ה בחסדו אפשרות להרגיש שכביכול הם משלמים לו ע"י הדלקת המנורה בביהמ"ק.

ובזה מיושבת שאלת הרמב"ן על רש"י מדוע ניחמו הקב"ה לאהרן דוקא בהדלקת המנורה ולא בשאר עבודות המקדש, כי דוקא בהדלקת המנורה שנתן לו

רש"י בתחילת פרשת בהעלותך כותב: למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכה הנשיאים חלשה אז דעתו שלא היה עמם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה, חיך שלך גדולה משלחם, שאתה מדליק ומיטיב את הנרות.

ותמה על כך הרמב"ן (שם), למה ניחמו בהדלקת הנרות, ולא ניחמו בקטורת בוקר וערב ובכל הקרבנות ובמנחת חבתין ובעבודת יוהכ"פ, שאינה כשרה אלא בו ונכנס לפני ולפנים, ושהוא קדוש ה' עומד בהיכלו לשרתו ולברך בשמו, ופירש הרמב"ן שהייחודיות בהדלקת המנורה היא, שקיימת לעד אף אחר החורבן ע"י נרות חנוכה, ומשא"כ שאר עבודות המקדש ע"ש.

על ענין הדלקת המנורה, מצינו בחז"ל (במדבר רבה טו, ה): אמרו ישראל לפני הקב"ה, רבש"ע לנו אתה אומר שנאיר לפניך, אתה הוא אורו של עולם וכו', אמר להם הקב"ה, לא, שאני צריך לכם, אלא שתאירו לי כדרך שהארתי לכם, למה? לעלות אתכם בפני האומות, שיהיו אומרים, ראו איך ישראל מאירים למי שהוא מאיר לכל העולם.

משל למה הדבר דומה, לפיקח וסומא שהיו מהלכים בדרך, אמר לו פיקח לסומא, כשנכנס לתוך הבית צא והדליק את הנר הזה והאיר לי, א"ל הסומא,

מרן ראש הישיבה שה"ת הגאון הגדול רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל

מ"ז שנה לפטירתו - ג' טבת תשל"ט

חיים שיש בהם הכרת הטוב

עובדות ועדויות נדירות על דקות תחושותיו ועומק מידת הכרת הטוב שהפכה ליסוד חייו -
לרגל מלאות מ"ז שנה להסתלקותו של מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצוק"ל

בערוב ימיו עלה האיש ארצה והתגורר בעיר מרוחקת. פעמים אחדות טרח רבי חיים לבקרו! (ע"פ מח ולב).

סיפר הגאון רבי חיים קמיל זצ"ל:

מדי שנה בשנה היה מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל עולה את העליה התלולה לביתו של מרן רה"י הגאון רבי ביניש פינקל זצ"ל, וזאת גם לעת זקנה, באומרו, שחייב לו הכרת הטוב על שפטר אותו מהטיפול בעול הכספי של הישיבה. (רבותינו שבדרום עמ' 481)

הכרת הטוב זה כל האדם

סיפר הגאון רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל: כאשר הייתי אברך צעיר למדתי בחברותא עם המשגיח הגאון רבי חיים וולקין זצ"ל. כששקלנו אם לבטל סדר תורה כדי ללכת להנחת אבן הפינה לישיבת "טעלז" בגלל הכרת הטוב, שאלנו את רבי חיים. הוא אמר: למדוד את חובת הכרת הטוב, זה כל אחד צריך לעשות לעצמו, אבל דבר אחד תדעו לכם - הכרת הטוב זה כל האדם. (קובץ גליונות פרשת ויגש תשע"ט).

להודות ולהלל לה'

פעם אחת יצא מרן הגר"ח זצ"ל לדרונו, כדי להשתתף בשמחת אחד מתלמידיו. במהלך הנסיעה, התלווה אליו תלמיד, ומפי התלמיד סופר על שרשרת ההתבטאויות המופלאה של ראש הישיבה:

כאשר היו בדרך, אמר הגר"ח לתלמידו: "כמה הכרת הטוב אני חייב לקדוש ברוך הוא על שדאג שייסלל כאן כביש, המאפשר לי להגיע למחוז חפצי בנוחות!"

כשהגיעו לתחנת האוטובוס, התבונן הגר"ח בסככה שהגנה עליהם מפני השמש ואמר: "אני חייב הכרת טובה עמוקה לקב"ה על שבנו כאן סככה שתגן עליי מהשמש הקופחת!"

כשעלה האוטובוס, הביע שוב את רגשותיו ואמר: "כמה שאני צריך להודות לה' על מערכת האוטובוסים המשוכללת שאפשרה לי לנסוע ולהגיע לשמחה!"

לאחר שהתיישב באוטובוס, שקע הגר"ח במחשבה: "וכי ה' עשה את כל זה דווקא בשבילי? הרי יש באוטובוס עוד חמישים אנשים שנהנים מכך. אולי עשה זאת דווקא עבורם, ואם כך - לא אצטרך להודות לו בשיעור כה גדול..."

אך מיד התעשת ופנה אל עצמו בקריאה נרגשת: "לא! הכול עשו בשבילי! ומה אכפת לך שיעוד אנשים נהנים בגללך?!" (חובת האדם בעולמו ח"ד עמ' 89)

על הכרת הטוב לא מוותרים!

ונסיים במה שסיפר הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, משגיח דישיבת קמניץ: היה זה לפני כ-35 שנה. הגיעה עת חגיגת בר מצווה לתלמיד בקטמון. ירד גשם

דקות תחושותיו של מרן ראש הישיבה בהכרת הטוב ובכיבוד הבריות הינן פרשה מופלאה כשלעצמה. מרן הגר"ח היה נוהג לומר על המשנה במסכת אבות (פרק ד', מ"א): "איזהו מכובד המכבד את הבריות" - אם מישוה חושב שהוא יהיה נכבד בלי לכבד את השני, הינו טועה בדבר משנה! בחריפות רבה הדגיש את הצורך להכיר טובה. להלן כמה דוגמאות מופלאות ועדויות לכך (מתוך הספר 'מח ולב'):

רבי חיים היה מטריח עצמו למרחקים ומטלטל בדרכים בתאו של טנדר מקפץ, כדי להשתתף בשמחת כלולותיו של תלמיד מיישיבה אחרת, אשר "כיבדו" בכך שבא לשמוע אצלו "חבורה"...

כל אברך, אשר בבחירתו למד עימו בחברותא, היה זוכה לביקורו של רבי חיים בביתו לאחר נישואיו. היתה בכך גם כוונה עמוקה לייקר את הבעל בעיני אשתו...

לכל שמחה, אליה הוזמן באורח אישי, היה בא, כמחווה על הטורח ושימת-הלב שהקדיש לו המזמין... בהקשר זה, היה מקפיד - וגם כאן בביטוי של הכרת הטוב - שהמזמין יואיל לפנות גם אל הרבנית, תבדל לחיים טובים...

לא היה מקרה - ואפילו אצל בני משפחתו ממש - בו הוגש לו כיבוד קל כלשהו, בלי שיחפש את בעלת-הבית, טרם צאתו, כדי להודות לה על טרחתה...

מקרים "קטנים" כאלה, למאות ולאלפים, מספרים בני-המשפחה ותלמידיו הרבים. מקרים רבים, בהם תמרו על רבי חיים תמיהה רבתי על מה ולמה נהג כפי שנהג, היה משיב: "יש לי הכרת-הטוב לאותו אדם".

✱

בחור הסיעו למסיבת "שבע-ברכות". כשהגיעו למקום ביקשו רבי חיים שיתלווה אליו. הבחור השיב כי עליו לסדר דבר מה שיאריך כמחצית השעה. "אני מחכה לך", הפטיר רבי חיים, "לא אטול את ידי עד לשוברך..." הבחור החליט להישאר במסיבה דאג רבי חיים, בראש ובראשונה, כי לבחור תנתן מנה יפה וכל העת השגיח עליו כדי לוודא שאכן הוא אוכל לשובע.

✱

בעל-הבית, אצלו התגורר רבי חיים בשנחאי, היה יהודי פשוט. למרות שרבי חיים נודע כאיש אשר קשה היה לגרור אותו לשיחת-חולין, היה מבלה בשיחות ארוכות וחסרות כל תוכן רוחני עם אותו האיש. הדבר עורר רוגז ופליאה כאחד - רוגז על האיש המעז לבטל את ראש הישיבה בהבליו, ותמיהה על ר' חיים, המרשה לעצמו לבטל מתלמודו כדי לשוחח שיחות חסרות שחר עם יהודי נטול כל לחלוחית של תורה...

בני היכלא

קטמון לבר מצווה של תלמיד החידוד, הרי אינו קרוב משפחה?

אמר לי ראש הישיבה: "ר' משה אהרן, איהר האט גוט גילערנט – אתם הבנתם זאת היטב, אני באמת באפיסת הכוחות, באיתי ממש במסירות נפש, נו, אז למה באמת באיתי לכאן?" וענה לי תשובה שהממה אותי: "הרי אני מחויב בהכרת הטוב לאבא של חתן הבר מצווה. הוא מגיע כל ליל שבת משכונת קטמון ועד לשיבת מיר כדי לשמוע את השיחה שלי. הוא הרי עושה איתי ממש חסד! אברך שמטריח את עצמו עד אלי, איך אני יכול למנוע את עצמי מלבוא לשמחה שלו בתואנה שאני תשוש? אם זה היה בשביל כסף, לא הייתי הולך", הוסיף הגר"ח שמואלביץ. "אבל מדובר בהכרת הטוב! על הכרת הטוב לא מוותרים! בזה לא מתפשרים!".

זלעפות, ובקושי מצאתי את הבית, כשאני רטוב עד לשד עצמותי. והנה, רגע לפני שאני נכנס לבניין, עוצרת מונית בסמוך, וממנה יוצא לא יותר ולא פחות מראש ישיבת מיר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל.

כשהושיבו אותי ליד ראש הישיבה, ביקשתי לשאול שאלה. הקדמתי והסברתי את עומק התמימה: "אני התחבאתי פעם מתחת לספסל בישיבת מיר כשרבי חיים הכין את השיעור כללי שלו. רציתי לראות איך הוא מכין את השיעור רבותי, הוא עבד כמו אריה! הוא שאג את השיעור מול החדר הריק, והיה באפיסת כוחות לאחר מכן. לכן אני שואל: הרי היום יום חמישי בערב, ואתם באפיסת כוחות לאחר מסירת הספד 'מוראדיג' ושיעור כללי. בטח הייתה לכם סיבה מיוחדת לבוא עד

אני ראיתי אותו בלימודו

סיפר הגאון רבי יוסף ליס זצ"ל בעל 'יוסף דעת', אשר זכה ללמוד בפולין יחד עם מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל:

בילדותו, כשלמד רבי חיים בישיבה, הייתה שקידתו בתורה כה עצומה, שבזמן שהיה שקוע בלימוד לא היה שייך בשום אופן שיבחין במי שבא לשאול אותו שאלה. רק על ידי שתפסו בזרועו ומשכוה בכוח, ננער רבי חיים מלימודו.

והוסיף רבי יוסף ליס: פעם ביקשו תלמידי חכמים אחרים להעיר לרבי חיים על שיטתו באיזה עניין ציבורי, וביקשו ממני להעביר לו את ההערה. השבתי להם: "אני ראיתי אותו בלימודו [היינו, מה שלא יכלו להפסיקו כנ"ל], ולכן איני מסוגל להעיר לו כלום."

תורה מתשת

עוד אמר על מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל שראו בו את דברי חז"ל (סנהדרין כו, ב) שהתורה מתשת כחו של אדם. כי בצעירותו היה ר' חיים בעל כח גדול, והיה יכול להפיל על הארץ שני גוים שהתגרו בו בבת אחת, ועל ידי יגיעת התורה נחלש מאוד.

מה נקרא חידושים

סיפר על הגר"ח שהיה רגיל בצעירותו לומר שאין לו חידושים, וכשהיו שואלים אותו והרי חידשת כך וכך, היה משיב הרי זה פשוט שכן הוא ואין

זה חידוש, ושוב שאלוהו הרי חידשת כך וכך, והשיב גם זה פשוט. וכן הלאה. ואף שהיו חידושים נפלאים היה אצלו כדברים פשוטים שכך צריך לבאר, והיה נחשב אצלו שאין לו חידושים.

(אגרות ושמיעות - אות ט"ז-י"ח)

החידושים הגאונים במתמטיקה ופיזיקה

מספרים על מרן רה"י שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצוק"ל ששהה בבית החולים, ואחד הרופאים השתומם מה מיוחד כל כך באיש הזה שכולם באים לבקר אותו?

ענה לו תלמיד אחד בשפה שלו: וכי לא ידעת שהאיש הזה חידש המצאות גאוניות בתחום המתמטיקה והפיזיקה? התלמידים שעמדו סביב חייכו, אך השנונים מבניהם קלטו:

החידוש המתמטי: "הלא הוא היסוד המפורסם ש-12+12 זה לא 24 ... (כאשר חזר רבי עקיבא מבית המדרש כעבור 12 שנה מדוע לא נכנס לבקר בבית? כי שנים עשרה ועוד שנים עשרה זה לא רצופות של עשרים וארבע). החידוש הפיזיקלי: אש של בין אדם לחברו ששורפת בכל מצב... (אותו אמורא שהתאחד לחזור לביתו בערב יום הכיפורים, הזילה אשתו דמעה והוא נפטר, ומה הרוויחה מכך אשתו? אלא שאש של בין אדם להכירו בוערת מעבר לכללים).

(מוסף שבת קודש - כי תצא פ"ד)

מכתבי רבותינו

"עיקר גדול הוא ידיעה בגמרא רש"י ותוס' במסכתות שלמות כל מה שאפשר, ובלי לקטע בחשיבות של העיון בעומקה של תורה... כי מלבד יסוד זה אין קיום לכל עיון ועמל בעומק הסוגיות"

מכתב נפלא מאת מרן ראש הישיבה שה"ת הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, שנשלח לפני כיוכל שנים (כ"ז ניסן תשל"ה), על דרך הלימוד, התפרסם במוסף שב"ק (בשנת תש"נ פר' נח):

ב"ה כ"ז ניסן תשל"ה

הנני בזה להעיר ולעורר את אחינו בני הישיבות היקרים הי"ו, כי עיקר גדול הוא ידיעה בגמרא רש"י ותוס' במסכתות שלמות כל מה שאפשר, ובלי למעט בחשיבות של העיון בעומקה של תורה - עיקר גדול הוא לדעת המסכתא הנ"ל. כי מלבד יסוד זה אין קיום לכל עיון ועמל בעומק הסוגיות.

ולצורך ידיעה זו מוכרח לחזור כמה פעמים על

הגמפ"ת דבלאה"כ ראשון ראשון ונשכח. וכשידעו היטב את הגמפ"ת יצליחו בע"ה בעיונם ועמלם, וחידושי תורתם יהיו נכונים ומאירים.

לכן לבד מעיונם בעומק הסוגיות, מהנכון לקבוע סדרים ללמוד גמפ"ת בבהירות ולהשתדל לחזור עליהם כמה פעמים, ועי"ז יתגדלו בע"ה להיות למאורות בישראל.

הכותב וחותם לכבוד התורה ולומדיה

ב"ה כ"ז ניסן תשל"ה
הנני בזה להעיר ולעורר את אחינו בני הישיבות היקרים הי"ו כי עיקר גדול הוא ידיעה בגמרא רש"י ותוס' במסכתות שלמות כל מה שאפשר, ובלי למעט בחשיבות של העיון בעומקה של תורה - עיקר גדול הוא לדעת המסכתא הנ"ל. כי מלבד יסוד זה אין קיום לכל עיון ועמל בעומק הסוגיות. ולצורך ידיעה זו מוכרח לחזור כמה פעמים על הגמפ"ת דבלאה"כ ראשון ראשון ונשכח. וכשידעו היטב את הגמפ"ת יצליחו בע"ה בעיונם ועמלם, וחידושי תורתם יהיו נכונים ומאירים. לכן לבד מעיונם בעומק הסוגיות, מהנכון לקבוע סדרים ללמוד גמפ"ת בבהירות ולהשתדל לחזור עליהם כמה פעמים, ועי"ז יתגדלו בע"ה להיות למאורות בישראל. הכותב וחותם לכבוד התורה ולומדיה
חיים שמואלביץ